

Л.М. Яцун, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У результаті проведених досліджень бізнес-процесів підприємств торгівлі, туризму та готельно-ресторанного господарства відомі теорії та класифікації концепцій управління фірмою поділено на статичні та динамічні. Статичні моделі управління описують зміст менеджменту і базуються переважно на загальних бізнес-процесах та функціях, але не пояснюють причини відхилення від інших чинників, пов'язаних зі специфікою бізнесу, особливостями організації, національними факторами регулювання підприємництва. Динаміку поведінки організацій та менеджерів описують поведінкові (біхевіоричні) теорії науки управління, які враховують вплив різноманітних за своїм походженням чинників раціонально-логічного, статичного, психоемоційного, динамічного характеру, що базується на новій парадигмі поглядів на людину як на біо-енерго-інформаційну систему.

Запропоновані в ході дослідження методологічні підходи до управління з позицій психосоматики, як науки, що поєднує емоційні та раціональні методи регламентації управління, спрямовані на встановлення балансу між психо-відчуттєвими та логічними функціями. Природа людини інтегральна і має два аспекти – жорстко детермінований і випадково-імовірнісний (упорядкований і спонтанний). Випадкові моменти зумовлені безліччю потенційних можливостей, а тверда детермінація задана генетичним і соціальним кодами, що програмують розвиток і поведінку людини та пояснюють спонтанне ставлення до прийняття рішень.

У сучасних умовах диверсифікації бізнесу управління організаціями знаходиться під впливом глобалізаційних процесів, які сприяють становленню універсалізму в існуванні людства та віддзеркалюють зростання ступеня пов'язаності суб'єктів світової спільноти за різними напрямками життєдіяльності – в економічній, політичній, екологічній, культурній, комунікаційній сферах тощо. У результаті досліджень встановлено, що у сфері харчування та послуг глобалізація має характер незамкнених циклів, тобто характер соціальних хвиль, наявність яких віддзеркалює двоїсту природу суспільних змін – співвідношення поступовості та циклічності.

Хвилеподібність процесу глобалізації зумовлена його суперечливістю, що відбиває взаємодію двох протилежних тенденцій: зближення суб'єктів світової спільноти та їхньої конфронтації. В сучасному світі ця взаємодія ґрунтується на поєднанні інтеграційних процесів та збереження країнами і народами їх самобутності й самостійності у різних сферах включаючи підприємництво та управління.

Диверсифікація світового продовольчого ринку йде досить активно, збільшується частка екологічно чистих продуктів та продуктів з високою часткою доданої вартості, а також функціональних продуктів та продуктів швидкого приготування. Виник новий сегмент ринку – продукти генномодифікованої технології із наперед заданими властивостями, а відповідно впроваджуються інноваційні форми управління бізнесом. Проведені дослідження свідчать, що сьогодні вся виробничо-економічна система країни, в тому числі і сектори сфери харчування, з управлінської точки зору є переважно об'єктами глобалізації, а не її активними суб'єктами, до чого треба прагнути. Для подолання наслідків економічно-фінансових криз визначено пріоритети національної політики у сфері підприємництва та підготовки кадрів для неї.

Запропоновані нами методологічні підходи до оцінки наслідків глобалізації для різних секторів економіки та форм бізнесу і можливого їх впливу на інші об'єкти економічних відносин доцільно розглядати на макро-, мезо- та мікрорівні управління. У результаті досліджень встановлено, що галузь зі стабільним перевищенням експорту над імпортом отримує позитивні наслідки від міжнародної інтеграції, а галузь зі зворотним співвідношенням міжнародних торговельних угод – негативні, що дає можливість коригувати бізнес-процеси та проектувати форми і гнучкі моделі управління підприємством.

Стійкість національних економік потребує адекватних змін у справі підготовки конкурентоспроможних кадрів для сфери підприємництва.